બજારમાળખુ:
ઇજારાયુક્ત હરીફાઇ

DR.HINA M.PATEL
PRINCIPAL
MANIBEN M.P.SHAH MAHILA ARTS COLLEGE, KADI

બજારનો અર્થ

- ખરીદનારની ખરીદવાની શક્તિ અને વૃત્તિ
- વેચનારની વેચવાની શક્તિ અને વૃત્તિ
- ખરીદનાર અને વેચનારનો પ્રત્યક્ષ અથવા પરોક્ષ સંપર્ક

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

બજારમાળખું

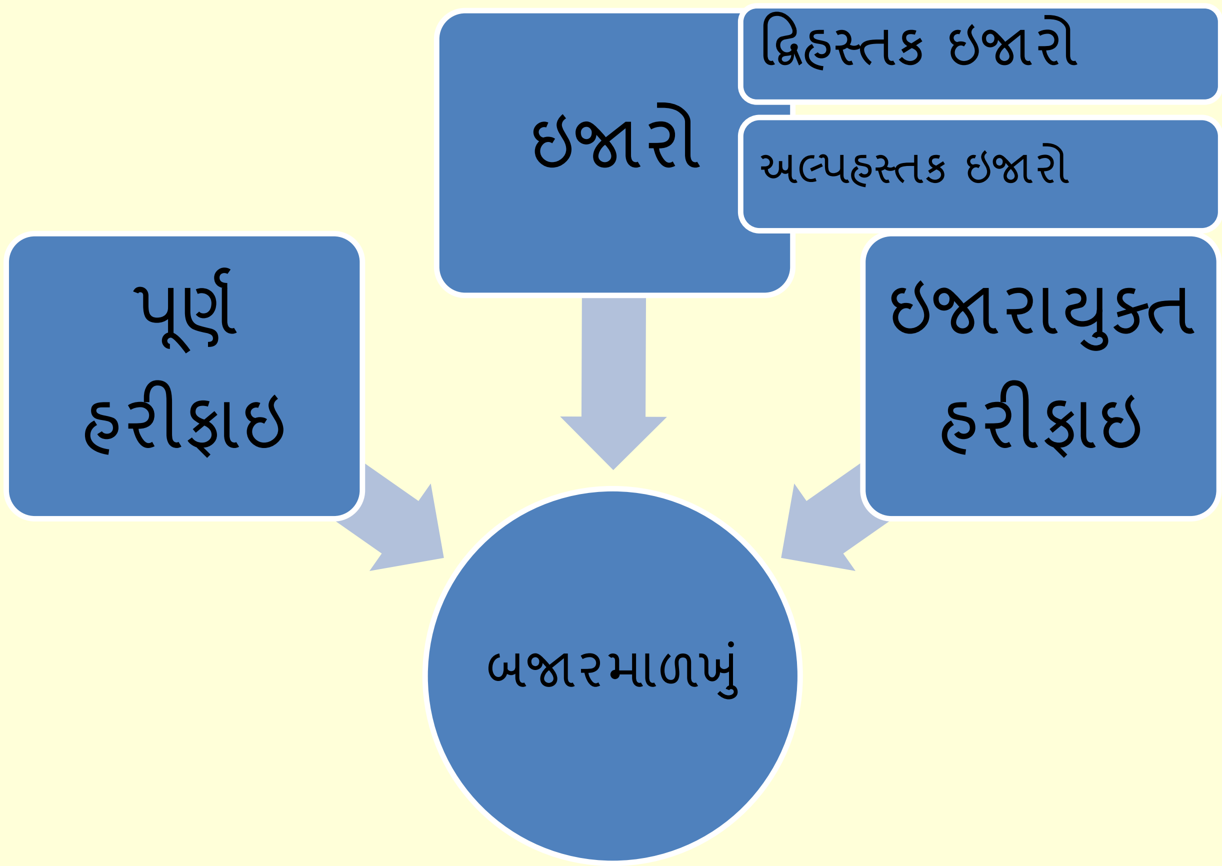

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

ઇ.યુ.હરીફાઇની વ્યાખ્યા

“એકબીજાની નજીકની અવેજી-વસ્તુઓ બનાવતી પેઢીઓ વચ્ચે પૂર્ણ નહિ પણ તીવ્ર હરીફાઇ પ્રવર્તતી હોય તેવું બજાર એટલે ઇજારાયુક્ત હરીફાઇવાળું બજાર”-સ્ટોનિયર અને હેગ.

ઇ.યુ.હરીફાઇની વ્યાખ્યા

“હરીફાઇ અને ઇજારો બંને તત્વોનાં મિશ્રણ ધરાવતી બજારવ્યવસ્થા એટલે ઇજારાયુક્ત હરીફાઇ” – પ્રો.ચેમ્બરલીન

પ્રો.ચેમ્બરલીને 1928માં "The Theory of Monopolistic Competition- A Reorientation of Theory of Value" પુસ્તકમાં કહ્યું કે બજારમાં ઇજારા અને હરીફાઇનાં પરિબળોનું મિશ્રણ

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

જોવા મળે છે. જેમાં વસ્તુવિકલન અને વેચાણખર્ચ જેવાં નવા ખ્યાલો પણ રજૂ કર્યા. અહીં ઉદ્યોગનાં બદલે જૂથનો ખ્યાલ રજૂ કર્યો છે.

શ્રીમતી જહોન રોબિન્સને ઇંગ્લેંડમાં 1933માં “અપૂર્ણ હરીફાઇ”નો ખ્યાલ રજૂ કરતું પુસ્તક “The Economics of Imperfect Competition” પ્રસિદ્ધ કર્યું.

જેમાં તેઓએ ગ્રાહકોનાં અજ્ઞાન, વસ્તુની ગુણવત્તા, પેઢીની શાખ, વસ્તુની પ્રતિષ્ઠા, ભૌગોલિક અંતર જેવા કેટલાંક મનોવૈજ્ઞાનિક બંધનોને કારણે બજારમાં અપૂર્ણ હરીફાઇ છે.

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

ઇ.યુ.હરીફાઇનાં લક્ષણો

1.અનેક ઉત્પાદકો અને વિક્રેતાઓ

BAJAJ

HERO HONDA

KINETIC

SUZUKI

TVS

HONDA

YAMAHA

LML MOTORCYCLES & SCOOTERS

RANOMOTO

LONCIN

SUZUKI

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

2.વસ્તુવિકલન

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

વસ્તુવિકલન- અર્થ

“નજીકની એક જ પ્રકારની વસ્તુ અવેજીની અન્ય વસ્તુ કરતાં સ્વરૂપ કે ગુણવત્તામાં ભિન્ન છે તેવું દર્શાવવું એટલે વસ્તુવિકલન”

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

વસ્તુવિકલન કરતી બાબતો

વસ્તુનાં વિશિષ્ટ લક્ષણો

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

વસ્તુનાં વિશિષ્ટ લક્ષણો

- આંતરિક અને બાહ્યગુણો
- ટ્રેડમાર્ક
- વસ્તુની ગુણવત્તા
- કદ, રંગ, રૂપ, પેકીંગ, આકાર, સુગંધ, સ્વાદ

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

વેચાણનાં સંજોગો

- દુકાનની સ્વચ્છતા-અસ્વચ્છતા
- ગ્રાહકને આપવામાં આવતી સગવડ
- દુકાનદારની પ્રામાણિકતા
- દુકાનદારની વિશ્વસનીયતા

વેચાણની પદ્ધતિ અને સેવાઓ

- વેચનારનું વ્યક્તિત્વ
- પ્રતિષ્ઠા, મોભો
- દુકાનની પ્રખ્યાતતા

•સગવડવાળી નજીકની દુકાન
•ખરીદીની સગવડ

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

૩.વેચાણખર્ચ

વસ્તુનું વેચાણ વધારવા માટે કરવું પડતું ખર્ચ એટલે વેચાણખર્ચ.

વેચાણખર્ચ

- ટી.વી., રેડિયો દ્વારા જાહેરાત
- વર્તમાનપત્રો, પેમ્પલેટ
- વિવિધ ઇનામી કે ભેટયોજનાઓ
- સેલ્સમેન-સેલ્સગર્લ્સનાં પગાર
- સાઇનબોર્ડ, બેનર

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

4.કિંમત પર ઉત્પાદકોનો કાબૂ

- ઇજારાયુક્ત હરીફાઇમાં ઉત્પાદક પોતે જે વસ્તુનું ઉત્પાદન કરે છે તેની કિંમતમાં તે વધઘટ કરે છે.

ઉત્પાદકોનો કિંમત પર કાબૂ

- બે બાબતો પર આધારિત

(1) વસ્તુવિકલનની કક્ષા

(2) જૂથમાં ઉત્પાદકોની સંખ્યા

5. વિભિન્ન વસ્તુનાં જુદા જુદા ભાવ

Monopolistic Competition

- Free Entry or Exit
- Firms can enter or exit the market without restriction.
- The number of firms in the market adjusts until economic profits are zero.

6.મુક્ત અવરજવર

ઇજારાયુક્ત હરીફાઇમાં કિંમતનિર્ધારણ/ભાવનિર્ધારણ/સમતુલા

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

પેઢીની સમતુલા

- પેઢીનો અર્થ: સંપૂર્ણ અવેજી નહી પરંતુ તદ્દન નજીકની અવેજીની વસ્તુ ઉત્પાદન કરતાં ઉત્પાદકને એકમ કે પેઢી કહે છે.

ટૂં.ગા.માં પેઢીની સમતુલા

- ટૂંકાગાળાનો અર્થ : જે સમય દરમ્યાન પેઢી ઉત્પાદન પદ્ધતિ, ઉત્પાદનનાં સાધનો, ટેક્નોલોજી વગેરેમાં ફેરફાર કરી શકતી નથી.

ટૂં.ગા.માં પેઢીની સમતુલા

- અસામાન્ય નફાનાં સંજોગોમાં
- ન્યૂનત્તમ ખોટનાં સંજોગોમાં

  જેને આકૃતિ દ્વારા સમજીએ.

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

લાં.ગા.માં પેઢીની સમતુલા

- લાંબાગાળાનો અર્થ : જે સમય દરમ્યાન પેઢી ઉત્પાદન પદ્ધતિ, ઉત્પાદનનાં સાધનો, ટેક્નોલોજી વગેરેમાં ફેરફાર કરી શકે છે.

લાં.ગા.માં પેઢીની સમતુલા

લાંબાગાળામાં તમામ પેઢીઓ સામાન્ય નફો પ્રાપ્ત કરે છે.

જેને આકૃતિ દ્વારા સમજીએ

જૂથની સમતુલા

જૂથનો અર્થ: નજીકની અવેજી વસ્તુ ઉત્પાદન કરતી પેઢીઓનાં સમૂહને જૂથ કહે છે.

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

જૂથની સમતુલા માટેની ધારણાઓ

(1) જૂથમાં પેઢીઓની સંખ્યા વધુ છે

(2) જૂથની કોઇએક પેઢીના વર્તનના ફેરફારાની અસર જૂથની અન્ય પેઢીઓ પર એકસમાન રીતે વહેંચાય જાય છે.

જૂથની સમતુલા માટેની ધારણાઓ

(૩)પ્રો.ચેમ્બરલીન ધારે છે કે જૂથની તમામ પેઢીઓની માંગની અને ઉત્પાદનખર્ચની રેખાઓ એકસરખી છે.

(4) જૂથમાંની પેઢીઓની સંખ્યામાં વધારો થાય ત્યારે તેમને કદ વિકાસના લાભાલાભ પ્રાપ્ત થતા નથી.

(5) પ્રત્યેક પેઢી માત્ર ભાવ હરીફાઇનો વિકલ્પ જ સ્વીકારે છે.

જૂથની સમતુલા

- ટૂંકાગાળામાં જૂથની સમતુલા
- લાંબાગાળામાં જૂથની સમતુલા

વેચાણખર્ચ

વેચાણખર્ચ

"કોઇએક વસ્તુની માંગરેખાનું સ્થાન અને તેનો આકાર બદલવા માટે કરવું પડતું ખર્ચ એટલે વેચાણખર્ચ"

- પ્રો.ચેમ્બરલીન

વેચાણખર્ચ

"ગ્રાહકોને એક વસ્તુને બદલે અન્ય વસ્તુ અથવા તે એક વિક્રેતાને બદલે અન્ય વિક્રેતા પાસેથી ખરીદવા માટે સમજાવવાનું ખર્ચ એ વેચાણખર્ચ છે."- પ્રો.મેયર્સ

ECO COMMERCE

MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION

વેચાણખર્ચ

પોસ્ટર, બેનર, સાઇનબોર્ડ

સેલ્સમેન, સેલ્સગર્લ્સના પગાર

ભેટ, કમિશન, વળતર

DISCOUNT

Today Only! Online Only!
WHILE SUPPLIES LAST!
FREE GIFT
with any purchase
plus!
$1 SHIPPING
on orders of $25 or more
SHOP›

eatsome
indian food on the go
BUY 1
GET 1
FREE
ORDER NOW
Valid only on Thursday

BIG SALE
This Weekend!
SUPERFLUOUS
ELECTRONICS

Ayıntap
My Accessories
દુકાનનીસજાવટ
Gift Shop

વેચાણખર્ચનાં પ્રકારો

(1) પ્રચારત્મક વેચાણખર્ચ

(2) સ્પર્ધાત્મક વેચાણખર્ચ

વેચાણખર્ચનું મહત્વ

બજારમાં ટકી રહેવા માટે દરેક પેઢી એ વેચાણખર્ચ કરવું પડે છે.

વેચાણખર્ચની માંગરેખા પરની અસરો

(1) માંગરેખાનાં સ્થાનમાં ફેરફાર (બિનભાવ હરીફાઇ)

(2) માંગરેખાનાં ઢાળમાં ફેરફાર

(અ) નીચેનાં ઢાળમાં ફેરફાર

(બ) ઉપરનાં ઢાળમાં ફેરફાર

જેને આકૃતિ દ્વારા સમજીએ

ઉત્પાદન અને વેચાણખર્ચ વચ્ચે તફાવત

ઉત્પાદન ખર્ચ

1. વસ્તુનું ઉત્પાદન કરવા માટે કરવું પડતું ખર્ચ
2. આપેલી માંગને અનુરૂપ પુરવઠો સર્જવા માટેનું ખર્ચ
3. મેન્યુફેક્ચરીંગ ખર્ચ ઉપરાંત વાહનવ્યવહાર ખર્ચ પણ સમાવિષ્ટ
4. ઉ.ખ. વધે તો પુરવઠો વધે
5. ઉ.ખ. વધે તો ભાવ ઘટે

વેચાણખર્ચ

1. વસ્તુની માંગ વધારવા માટે કરવું પડતું ખર્ચ
2. આપેલા પુરવઠાને અનુરૂપ માંગ સર્જવા માટેનું ખર્ચ
3. જાહેરાત અને પ્રચારનાં તમામ ખર્ચાઓ સમાવિષ્ટ
4. વે.ખ. વધે તો માંગ વધે
5. વે.ખ. વધે તો ભાવ વધે

ECO COMMERCE | **MARKET MONOPOLYSTIC COMPITION**

કેટલાંક ખર્ચ ઉ.ખ. અને વે.ખ. બંનેમાં સમાવિષ્ટ. જેવાકે,

પેકિંગનો ખર્ચ

THANK YOU